

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3671/2541

นาย คลั่ง พรหม ทองโจทก์ นาย ธรรมบุญ พัน ภัยจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1057, ป.พ.พ. มาตรา 1062, ป.พ.พ. มาตรา 1063, ป.พ.พ. มาตรา 1259, ป.พ.พ. มาตรา 1263, ป.วิ.พ. มาตรา 296, ป.วิ.พ. มาตรา 276, ป.วิ.พ. มาตรา 284, ป.พ.พ. มาตรา 1061

ย่อ / หลักกฎหมาย

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนสามัญแสดงบัญชีกำไรขาดทุน และให้นำเงินค่าเช่ามาแบ่งสรร ให้หุ้นส่วนทั้งหลายตามสัดส่วน เมื่อเงินดังกล่าวเป็นรายรับ ทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งจำเลยเป็นหุ้นส่วนอยู่ด้วย จำเลยย่อมมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจาก เงินจำนวนดังกล่าวตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นด้วย โจทก์จะกล่าวอ้างในชั้นบังคับคดีว่าเงิน ดังกล่าวไม่เกี่ยวกับกิจการของห้างหุ้นส่วนสามัญเพื่อนำยึดทรัพย์สินของจำเลยมาขายทอดตลาด ขำระหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาหาได้ไม่ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนสามัญพ.เลิกกันตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1057(3)และให้โจทก์ จำเลย และผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด ช่วยกันจัดทำหรือให้บุคคลอื่นซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่งตั้งขึ้นเป็นผู้จัดทำ และชำระบัญชีโดยลำดับ ตามกฎหมาย กรณีจึงต้องจัดให้มีการชำระบัญชีตามมาตรา 1061 และเป็นหน้าที่ของ ผู้ชำระบัญชี ที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับหนี้สินและทรัพย์สิน ของห้างดังกล่าวต่อไปตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1062 และ 1063 โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา จึงไม่อาจขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินของจำเลยมาขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาแบ่งสรร ให้หุ้นส่วนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นได้กรณีถือได้ว่าการบังคับคดีส่วนนี้ไม่เปิดช่องให้ทำได้โดย ทางเจ้าพนักงานบังคับคดี ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนการยึดทรัพย์สินของจำเลย เพราะ เจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานมาตามหน้าที่เมื่อไม่เกี่ยวกับจำเลย ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์สั่งให้ ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จึงชอบแล้วแม้ว่าโจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีในชั้นอุทธรณ์ ก็ตาม

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นพิพากษาและมีคำสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงเลื่อยพาราสินแสดงบัญชีกำไรขาดทุนของกิจการโรงเลื่อยพาราสินตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2536 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2536 ให้จำเลยนำเงินที่ได้จากการให้เช่าโรงเลื่อยพาราสิน 200,000 บาท มาแบ่งสรรให้หุ้นส่วนทั้งหลายตามสัดส่วน ให้เลิกกิจการห้างหุ้นส่วนสามัญ โรงเลื่อยพาราสิน กับให้โจทก์ จำเลย และผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดช่วยกันจัดทำหรือให้บุคคลอื่นซึ่งผู้ เป็นหุ้นส่วนแต่งตั้งขึ้นเป็นผู้จัดทำและชำระบัญชีโดยลำดับตามกฎหมายจำเลยไม่ปฏิบัติตาม คำบังคับ โจทก์จึงขอให้ศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดีและนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดที่ดินตาม มน.ส.3 ก.เลขที่ 973 กับที่ดินตาม น.ส.3 เลขที่ 105 และ 165พร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลยเพื่อ ขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ระหว่างรอการขายทอดตลาด หัวหน้าสำนักงานบังคับคดี ได้มีหนังสือรายงานให้ศาลชั้นต้นทราบ ว่า สภาพการบังคับคดีกรณีนี้ไม่เปิดช่องให้แก่ เจ้าพนักงานบังคับคดีที่จะดำเนินการบังคับคดีได้ เพราะเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่สามารถที่จะ บังคับให้จำเลยแสดงบัญชีกำไรขาดทุนของกิจการโรงเลื่อยพาราสินได้ ผู้ที่สามารถจะปฏิบัติได้คือ

ผู้ชำระบัญชีตามคำสั่งศาลหรือผู้ที่โจทก์ จำเลย และผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นด้วยกันแต่ตั้งขึ้นเท่านั้น และผู้ชำระบัญชีย่อมมีอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1259 และ 1263 การที่โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของจำเลยมาชำระหนี้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์จำนวน 12,465 บาท และในชั้นชำระบัญชีผู้ชำระบัญชีก็ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1263 อยู่แล้วส่วนที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยนำเงินค่าเช่า 200,000 บาทมาแบ่งสรรให้หุ้นส่วนทั้งหลายตามสัดส่วนนั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่สามารถปฏิบัติตามคำพิพากษานี้ได้ เนื่องจากบุคคลอื่นนอกจากโจทก์เป็นบุคคลภายนอกคดี การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดทรัพย์ของจำเลยตามคำขอของโจทก์ เป็นการปฏิบัตินอกเหนือคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล การยึดทรัพย์ของเจ้าพนักงานบังคับคดีจึงเป็นการบังคับคดีโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 วรรคสองศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนการยึดทรัพย์ของจำเลยเนื่องจากสภาพแห่งการบังคับไม่เปิดช่องให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 276 วรรคสุดท้ายโจทก์อุทธรณ์คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยว่า ค่าเช่าโรงเลื่อยพาราสินจำนวน 200,000 บาท เป็นรายรับหรือทรัพย์สินของห้างเมื่อศาลพิพากษาให้ห้างเลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1057(3) แล้ว จึงต้องจัดให้มีการชำระบัญชีตามมาตรา 1061 เป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีที่จะต้องดำเนินการต่อไปตามมาตรา 1062 และ 1063 โจทก์จะขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของจำเลยมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาหาได้ไม่ การบังคับคดีไม่เปิดช่องให้ทำได้โดยทางเจ้าพนักงานบังคับคดีคงยึดทรัพย์ขายทอดตลาดชำระแก่โจทก์ได้เฉพาะค่าฤชาธรรมเนียมที่จำเลยต้องรับผิดชอบชำระแก่โจทก์ ซึ่งแม้จะยึดที่ดินถึง 3 แปลง แต่ที่ดินแต่ละแปลงติดจำนองอยู่ ประกอบกับจำเลยมิได้คัดค้านว่าโจทก์นำยึดทรัพย์จำเลยเกินความจำเป็น จึงไม่มีเหตุเพิกถอนการยึดที่ดิน 3 แปลงของจำเลย พินิจพิเคราะห์กลับว่า ให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ที่ดินตาม น.ส.3 ก. เลขที่ 973 กับที่ดินตาม น.ส.3 เลขที่ 105 และ 165 พร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลยเพื่อขายทอดตลาดเอาเงินมาชำระหนี้ค่าฤชาธรรมเนียมที่จำเลยต้องใช้แทนโจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นต่อไป แต่ไม่ตัดสิทธิจำเลยที่จะใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 284 ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ดินที่ถูกยึดบางแปลง โจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า โจทก์ฎีกาข้อแรกว่า เงินจำนวน 200,000 บาท เป็นเงินที่จำเลยเอาโรงเลื่อยไปให้ผู้อื่นเช่าโดยไม่ชอบ จึงเป็นเงินที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวไม่เกี่ยวกับกิจการของห้างหุ้นส่วนสามัญโรงเลื่อยพาราสินจำเลยต้องนำเงินจำนวนนี้มาวางศาลเพื่อแบ่งสรรให้หุ้นส่วนตามสัดส่วนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น เมื่อจำเลยไม่ปฏิบัติตามโจทก์ขอที่จะขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของจำเลยมาขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระให้โจทก์ได้ เช่นเดียวกับเงินค่าฤชาธรรมเนียมที่จำเลยต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวขอให้โจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นเห็นว่า คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยนำเงินค่าเช่า 200,000 บาท มาแบ่งสรรให้หุ้นส่วนทั้งหลายตามสัดส่วน เงินดังกล่าวจึงเป็นรายรับหรือทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนสามัญโรงเลื่อยพาราสิน จำเลยเป็นหุ้นส่วนอยู่ด้วยย่อมมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากเงินจำนวนดังกล่าวตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นด้วย โจทก์จะกล่าวอ้างในชั้นบังคับคดีว่าเงินดังกล่าวไม่เกี่ยวกับกิจการของห้างหุ้นส่วนสามัญโรงเลื่อยพาราสินหาได้ไม่ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงเลื่อยพาราสินเลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1057(3) จึงต้องจัดให้มีการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1061 และเป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชี

ที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับหนี้สินและทรัพย์สินของห้างดังกล่าวต่อไปตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1062 และ 1063 โจทก์ไม่อาจขอให้
เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของจำเลยมาขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาแบ่งสรรให้หุ้นส่วนตาม
คำพิพากษาศาลชั้นต้นได้ กรณีถือได้ว่าการบังคับคดีส่วนนี้ไม่เปิดช่องให้ทำได้โดยทางเจ้าพนักงาน
บังคับคดีโจทก์ฎีกาข้อต่อไปว่าที่ศาลอุทธรณ์ภาค 3 วินิจฉัยเกี่ยวกับเงินค่าฤชาธรรมเนียมชั้น
อุทธรณ์ว่าเป็นพับไม่ชอบเพราะโจทก์ขณะคดีในชั้นอุทธรณ์เห็นว่า อำนาจเกี่ยวกับการบังคับคดี
นั้นเป็นของศาล เจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นแต่เพียงเจ้าพนักงานของศาลที่จะบังคับคดี คดีนี้เหตุที่
ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เพิกถอนการยึดทรัพย์ของจำเลย เพราะเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงาน
ตามหน้าที่ ขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งเพิกถอนการยึดทรัพย์ซึ่งไม่เกี่ยวกับจำเลยแต่อย่างใด ดังนั้น ที่
ศาลอุทธรณ์ภาค 3 สั่งให้ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จึงชอบแล้วพิพากษายืน

องค์คณะ

สถิตย์ ไพเราะ · บุญธรรม อยู่พัก · ขวลิต ศรีสง่า

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3671/2541>